

СТАНОВИЩЕ

На Фондация „ИнтелиАгро“

относно

„Държавна политика за насърчаване на икономическата активност в слаборазвитите и необлагодетелстваните региони на България. Алтернативи на традиционните производства.“

*Съвет за развитие на регионите и националната инфраструктура към
Президента на Р България*

В периода 2000-2013 г. българската държава е изплатила близо 1,4 млрд. лева на тютюнопроизводителите в страната под формата на различни субсидии и национални доплащания. Основният аргумент за продължаване на подпомагането на заетите в сектора е липсата на алтернативна заетост, особено при слабопродуктивните почви в района на Родопите.

В действителност, отглеждането на тютюн, особено в района на Родопите, не е безалтернативно. Тъкмо обратното - то е икономически неизгодно и поддържането му от страна на държавата не намира никакво оправдание.

Българското тютюнопроизводство е най-неконкурентното в ЕС. Със среден размер на стопанствата от 5,5 дка те са два пъти по-малки от тези в Гърция и 20 пъти по-малки от тези в Италия. Изследване на Института по аграрна икономика към Селскостопанска академия доказва, че минималният размер на едно стопанство, отглеждащо тютюн трябва да бъде поне 10 дка. Това е абсолютния минимум, за да може да се издържа едно домакинство. Подкрепяйки производителите на тютюн (въпреки че националните доплащания за тютюн на теория са за преориентиране към други дейности, те на практика представляват допълнителен доход за заетите в сектора), държавата постига твърде спорни ефекти:

- 1) Пречи на производителите на тютюн да постигнат оптималната цена за своя труд. Всички изследвания доказват недвусмислено, че субсидирането води до понижение на цената на продукцията и на практика дотира изкупвачите;

- 2) Пречи на реструктурирането на отрасъла като демотивира част от заетите в сектора да се ориентират към други занятия и практически ги закрепостява към дребни и разпокъсани парцели, непригодни за пазарното производство на тютюн;
- 3) Създава условия за злоупотреби и корупция – публична тайна е, че референтните количества тютюн и броят на производителите през 2009 г. са завишени нереално впоследствие и не отговарят на действителността. Ако в периода 2007-2009 г. реалният брой на тютюнопроизводителите е бил малко над 26 000 души, то през 2013 г. получателите на национални доплащания, които реферират към същия период са 43 000 души.

Новата Обща селскостопанска политика на ЕС позволява на страната ни да разпредели допълнителни над 420 млн. лв. преходна национална помощ за земеделските стопани, отглеждали тютюн в някои от годините 2007, 2008, 2009 г. В тази връзка предложенията на Фондация „ИнтелиАгро“ са следните:

- 1) Преустановяване изплащането на национални доплащания / преходна национална помощ за тютюн, считано от 2016 година;
- 2) Подобряване имотното състояние там, където е възможно, на най-дребните производители в необлагодетелствани и планински райони чрез използването на механизмите, които предоставя чл.20 от ЗСПЗЗ, за оземляване на малоимотни граждани;
- 3) Разработването на кредитен механизъм на стойност 400 млн. лв. за предоставяне на нисколихвено финансиране на бенефициентите на национални доплащания за тютюн, за които е доказано, че не са се възползвали неправомерно от плащанията, като финансирането е обвързано с подобряване конкурентоспособността на стопанствата и диверсификация на производството;
- 4) Назначаване на одит в ДФЗ, МЗХ, както и на регистрите и служителите от бившия Фонд „Тютюн“, който да разследва как и защо бенефициентите на националните доплащания за тютюн нарастват до над 43 000 души през 2013 г., при положение, че реалният им брой по справки с официални документи на МЗХ и Фонд „Тютюн“ е бил малко над 26 000 през трите референтни години, на базата на които се определят националните доплащания (2007, 2008, 2009 г.).

Считаме, че само по този начин заетите в тютюнопроизводството във високопланински и необлагодетелствани райони ще имат реален шанс да поемат бъдещето си в собствени ръце и да подобрят чувствително качеството си на живот.

С уважение,

Николай Вълканов,

Управител на Фондация „ИнтелиАгро“

www.inteliagro.bg

София 1000, ул. „Алабин“ №56, ет. 5